

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112 Dep.
0032 Oslo

Deres ref: 06/1592

Bergen, 19.
september 2006

HØRINGSUTTALELSE – ENDRING AV VALGLOVEN

Vi viser til departementets høringsbrev datert 20.06.2006 og oversender TV 2s kommentarer til høringsbrevets punkt B2: bør det innføres restriksjoner på medienes adgang til å publisere meningsmålinger de siste dagene før valgdagen?

Vår prinsipielle holdning er at man bør være ytterst tilbakeholden med å innføre restriksjoner på medienes virksomhet dersom det ikke foreligger klart dokumenterte skadevirkninger. Det kreves en særlig aktsomhet dersom slike restriksjoner kan tenkes å komme i konflikt med hensynet til ytringsfriheten og medienes selvbestemmelsesrett og samfunnsoppdrag.

Departementets eget høringsnotat henviser til en utredning fra Institutt for medier og kommunikasjon ved UiO, der det konkluderes med at det ikke er noen klar sammenheng mellom resultater på meningsmålinger og valgoppslutning. Instituttet konkluderer også med at frykten for selvforsterkende effekter skapt av partimålinger må anses å være sterkt overdrevet. Vi kjenner heller ikke til andre undersøkelser fra Norge eller samfunn vi gjerne sammenlikner oss med der det dokumenteres noen skadevirkninger av at mediene offentliggjør galluper de siste dagene før et valg.

Primært handler dette om ytringsfrihet og medienes selvbestemmelsesrett. Mediene har rett og plikt til å holde sine lesere, seere og lyttere informert om viktige samfunnsforhold, derunder om bevegelser i velgermassen i forkant av politiske valg. Politiske valg dreier seg ikke bare om å velge enkeltparti ut fra personlig overbevisning, men også om å velge mellom styringsalternativer – der utfallet kan få betydelige konsekvenser for den enkeltes hverdag. Det må betraktes som en styrke for demokratiet at velgerne så lenge som mulig gis så god informasjon som mulig om styrkeforholdet både mellom politiske

partier og mellom uttalte og uuttalte styringsalternativer. Det er heller ikke utenkelig at slike meningsmålinger kan ha en positiv, mobiliserende effekt på velgerne.

TV 2 mener derfor at det ikke foreligger noe legitimt behov for å innføre restriksjoner på mediernes adgang til å holde offentligheten informert om bevegelser i velgermassen i dagene før valget. Vi mener også det bør tillegges stor vekt at land det er naturlig å sammenlikne seg med, i liten grad opererer med direkte lovreguleringer på dette området. Vi tror heller ikke slike sensurbestemmelser ville være uproblematiske i forhold til Grunnlovens bestemmelser om ytringsfrihet. Et av hovedsiktemålene med Grunnlovens § 100 er å sikre individets rett til fri meningsdannelse. I forbindelse med politiske valg bør borgerne så lenge som mulig gis så god informasjon som mulig om endringer i styrkeforholdet mellom ulike politiske alternativer.

At noen kan la seg påvirke av meningsmålinger, er åpenbart. Man kan bli påvirket til å stemme på et parti som er i fremgang, eller et partis fremgang kan mobilisere en velger til å stemme på et alternativ. En meningsmåling kan sikkert også påvirke noen til ikke å stemme. Meningsmålingers effekt i forhold til velgeratferden anses gjennomgående som uproblematisk. Vi kan ikke se at dette skulle være annerledes i perioden kort tid før et valg. De siste dagene – og ukene – før et valg er ellers fulle av forsøk på å påvirke velgerne. Det meningsmålinger tett opp mot valget kan bidra til, er å synliggjøre konsekvensene av å stemme på en bestemt måte – eller å unnlate å stemme. Vi mener velgerne har et legitimt behov for best mulig og mest mulig oppdatert informasjon på dette området.

Mangfoldet i meningsmålinger og antall medier som publiserer forskjellige målinger, tilsier også at det ikke er behov for restriksjoner. Det ligger til mediemarkedets logikk at hvert enkelt medium ønsker å presentere egne målinger, og det er derfor en hel rekke forskjellige analyseselskaper involvert i det totale utbudet av galluper. Erfaringsmessig vil målingene også avvike noe fra hverandre, slik at det er begrenset hvor stor innflytelse som kan tillegges hver enkelt måling.

I forlengelsen av dette mener TV 2 at valglovens forbud mot offentliggjøring av valgdagsmålinger før klokken 20.00 valgdagen, bør oppheves. . Et forbud mot å intervju personer som har avgitt sin stemme, gjengi det de sier og på grunnlag av dette lage prognoser for hvordan valgutfallet vil bli, krever en sterk begrunnelse. Vi kan ikke se at den finnes.

Formålet med bestemmelsen er å hindre utilbørlig påvirkning av velgerne på selve valgdagen. Det å informere velgerne om "hvilken vei valg vinden blåser" er etter vårt syn ingen utilbørlig påvirkning av velgerne. Hvorvidt slik informasjon dokumenteres gjennom meningsmålinger tatt opp dagen før et valg eller gjennom

valgdagsmålinger, er uten vesentlig betydning. Det er faktisk også en viktig del av demokratiet at velgerne gis mulighet til å avstå fra å stemme eller stemme taktisk mot en politikk eller et politisk alternativ. Utgangspunktet bør være at velgerne til enhver tid bør kunne få relevant og best mulig informasjon om valget, mulig valgutfall, tendenser i den ene eller annen retning etc. Det er ikke mulig å definere et tidspunkt der offentliggjøring av en meningsmåling går over fra å ha en positiv, informerende effekt til å bli "utilbørlig påvirkning" av velgerne.

En valgdagsmåling er videre – i likhet med en vanlig meningsmåling – resultat av et redaksjonelt valg og en redaksjonelt intendert innhenting av informasjon, og det kan være grunn til å spørre om ikke valglovens bestemmelser på dette området kommer i konflikt med intensjonen i Grunnlovens § 100 om å hindre forhåndssensur.

Medienes informasjonsplikt og folks krav på informasjon bør gå foran en ikke-dokumentert påstand om at valgdagsmålinger offentliggjort før valglokalene stenger, representerer noen form for utilbørlig påvirkning av velgerne. Valgloven pålegger her mediene en type selvsensur som kommer i konflikt med medienes grunnleggende oppdrag og natur: man informerer så langt man kan og så lenge man kan.

Til høringsnotatets øvrige innhold har vi ingen kommentarer.

Med hilsen
for TV 2 as

Kjell Øvre Helland
nyhetsdirektør